

Катерина ПОКРАСА

ад'юнкнт

(Дніпровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)
d_cpmt@dduvs.edu.ua

ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ УМИСНОГО ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯМ ЧУЖОГО МАЙНА, ВЧИНЕНОГО ШЛЯХОМ ПІДПАЛУ

На основі аналізу думок вчених визначено поняття етапів розслідування та слідчої ситуації, встановлено їх значення у теорії криміналістики. Надано характеристику початкового етапу розслідування. Визначено поняття типової слідчої ситуації, виокремлено типові слідчі ситуації, що можуть виникнути під час розслідування умисного знищення або пошкодження чужого майна, вчиненого шляхом підпалу. По кожній з визначених ситуацій розроблено алгоритм дій слідчого щодо їх вирішення та наведено перелік слідчих (розшукових) дій, що потрібно проводити для вирішення завдань початкового етапу розслідування.

Ключові слова: кримінальне провадження, слідчий, етапи розслідування, початковий етап, слідчі (розшукові) дії, умисне знищення або пошкодження майна, підпал.

Постановка проблеми. Розслідування кримінальних правопорушень є складним пізнавальним процесом, під час якого слідчий послідовно вирішує завдання на кожному етапі. Збираючи інформацію щодо кримінального правопорушення та його учасників, він поступово наближається до головної мети – завершення досудового розслідування та ухвалення рішення відповідно до вимог закону. Одним із принципів криміналістичної методики є послідовність дій під час збору доказів, що базується на наукових положеннях і практичних рекомендаціях, які допомагають організувати розслідування різних видів правопорушень. Іншим важливим принципом є ситуаційність та етапність, коли слідчий оцінює обставини, визначає завдання, приймає тактичні рішення, застосовує відповідні методи і отримує результат, що впливає на розвиток та вирішення нової слідчої ситуації.

Традиційно розслідування поділяють на три етапи: початковий, наступний (подальший) і завершальний. Проте науковці зазначають, що в сучасних умовах ця періодизація потребує перегляду. Зокрема, завершальний етап пропонують не виділяти окремо, оскільки він здебільшого характеризується організаційною роботою, що включає аналіз доказів, систематизацію матеріалів і прийняття рішення про завершення розслідування відповідно до ст. 283 КПК України [6]. Однак думки науковців однастайні у визначенні початкового етапу розслідування як найбільш вагомого. Саме тому, розробка алгоритму дій слідчого на цьому етапі є завданням будь-якої криміналістичної методики.

Умисне знищення або пошкодження чужого майна, вчиненого шляхом підпалу є одним з небезпечних злочинів. Аналіз статистичних даних Офісу Генерального прокурора України свідчить про значну кількість злочинів, кваліфікованих за ч. 2 ст. 194 КПК України [6], причому нерозкритими залишаються від 50 до 70%. Так, протягом 2020 р. зареєстровано 935 злочинів (повідомлень про підозру у 144 провадженнях), у 2021 р. – 668 (157), у 2022 р. – 342 (97), у 2023 р. – 457 (203), у 2024 р. – 703 (436) [13]. Загроза підпалів набуває особливої актуальності у сучасних умовах військової агресії росії проти

нашої країни. Метою підпалів може бути не тільки знищення або пошкодження майна громадян, а й посягання на основи громадської безпеки та порядку, авторитет органів державної влади та місцевого самоврядування, майно окремих категорій громадян: працівників правоохоронних органів, військовослужбовців, журналістів [16, с. 249–251]. Зазначене вище та наведені дані судово-слідчої практики свідчать про актуальність розробки криміналістичних рекомендацій щодо методики розслідування умисного знищення або пошкодження чужого майна, вчиненого шляхом підпалу взагалі, та на початковому етапі розслідування зокрема.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Проблеми методики розслідування розглядалися багатьма вченими-криміналістами, такими як: Ю. Аленін, І. Басиста, В. Бахін, А. Волобуєв, М. Єфімов, В. Журавель, А. Іщенко, І. Когутич, О. Колесніченко, В. Коновалова, В. Кузьмічов, В. Лисенко, В. Лукашевич, Є. Лук'янчиков, Г. Матусовський, О. Одерій, В. Плетенець, І. Пиріг, М. Погорецький, О. Пчеліна, М. Салтевський, Г. Тетерятник, В. Тіщенко, Л. Удалова, П. Цимбал, К. Чаплинський, Ю. Чорноус, С. Чернявський, В. Шепітько, В. Шевчук, Б. Щур, В. Юсупов та інші. Незважаючи на достатньо значну кількість праць з криміналістичної методики, розслідуванню умисного знищення або пошкодження чужого майна, вчиненого шляхом підпалу у їх роботах не приділено достатньо уваги.

Метою статті є розробка алгоритму дій слідчого у типових слідчих ситуаціях початкового етапу розслідування умисного знищення або пошкодження чужого майна, вчиненого шляхом підпалу.

Виклад основного матеріалу. Етап розслідування, за визначенням А. Ф. Волобуєва, є проміжним пунктом розслідування, що характеризує стан слідства з точки зору вирішення його завдань і визначається прийнятими процесуальними рішеннями [2, с. 185]. О. В. Пчеліна розглядає етап розслідування як «окремий проміжок часу у рамках якого за конкретних умов розслідування вживається система дій, спрямованих на вирішення спільних тактичних завдань (як стратегічних, так і проміжних) розслідування» [10, с. 247]. Як зазначалось нами вище, більшість науковців виділяють початковий і наступний етапи розслідування. Р. Л. Степанюк вважає, що початковий етап починається з моменту початку досудового розслідування і продовжується до виконання всіх можливих слідчих (розшукових) дій, обумовлених слідчою ситуацією, а наступний – до повного завершення досудового розслідування [14, с. 121]. На думку І. В. Пирога, етапи розслідування мають суттєве значення для криміналістичної методики та мають бути поділені за криміналістичними критеріями, що ґрунтуються на наявній у певний момент розслідування інформації щодо події злочину та наявності даних щодо особи підозрюваного, яка, у свою чергу, впливає на формування слідчих ситуацій та, відповідно, завдань, що підлягають вирішенню по кожній з них [9, с. 166].

Більшість науковців приділяють увагу початковому етапу розслідування, тому що отримані на цьому етапі дані значною мірою визначають перелік і успішність дій на наступному етапі та впливають на вирішення завдань всього розслідування. Характеристиками початкового етапу є: наявність недостатньої інформації щодо події злочину; значна кількість версій, що підлягають перевірці; недостатність часу для проведення слідчих (розшукових) дій тощо. Зазначене в цілому впливає на формування завдань та функцій цього етапу, виконання яких є обов'язковим для проведення процесуальних дій на подальшому етапі. На думку О. В. Лускатова, на початковому етапі розслідування потрібно виконати наступні дії: висунути всі можливі реальні версії події та заходи щодо їх перевірки; спланувати слідчі (розшукові) та негласні слідчі (розшукові) дії; виконати частину або всі, за можливості, заплановані дії; зібрати та закріпити докази, що можуть бути втрачено; прийняти заходів щодо встановлення, розшуку та затримання підозрюваних; почати збирання даних, що характеризують особу підозрюваних; прийняти заходи щодо відшкодування матеріальних

збитків, заподіяних кримінальним правопорушенням; виявити причини та умови, що сприяли вчиненню правопорушення. Слідчі (розшукові) дії та інші заходи на початковому етапі, як правило, носять невідкладний, пошуковий характер, відрізняються щільністю, інтенсивністю, високим темпом організації і проведення [15, с. 414].

Завданнями початкового етапу розслідування, на думку А. Ф. Волобуєва, до якої ми приєднуємось, є: встановлення часу, місця та інших обставин вчиненого кримінального правопорушення, його суті, а також виявлення, вилучення та фіксація слідів, що з часом під впливом негативних факторів можуть зникнути або бути знищеними; встановлення, розшук і затримання особи, підозрюваної у вчиненні правопорушення або вибір запобіжного заходу; збирання доказів, достатніх для пред'явлення особі підозри хоча б за одним з епізодів злочинної діяльності [3]. Після отримання даних, що підтверджують причетність певної особи у вчиненні кримінального правопорушення, завдання початкового етапу вважаються виконаними.

Слідча ситуація є сукупністю обставин конкретного кримінального правопорушення, що встановлюються слідчим, прокурором чи судом під час його розкриття, розслідування та попередження. Вона складається з двох основних компонентів: об'єктивних факторів – це вже відомі на момент розслідування обставини, що охоплюють речові докази та особистісні джерела інформації; суб'єктивних факторів – умов, що залежать від самого слідчого: його професійного рівня, досвіду, мислення, пам'яті, стану здоров'я та психофізіологічних якостей [11, с. 302]. І. В. Пиріг та М. М. Єфімов визначають слідчу ситуацію, як сукупність умов, які склалися у процесі розслідування, створюють певну обстановку в окремий момент, що ставить перед слідчим проблему обрання відповідного напрямку подальших дій і прийняття тактичних рішень. Формування слідчої ситуації залежить від чинників психологічного, інформаційного, процесуального, тактичного, матеріального й організаційно-технічного характеру [5, с. 24].

Під час розслідування можуть виникати непередбачувані ситуації, що потребують ретельного планування дій і високого рівня професіоналізму. При цьому знання типових алгоритмів розв'язання стандартних слідчих ситуацій, розроблених криміналістикою, значно полегшує роботу. Типові слідчі ситуації ґрунтуються на науковому узагальненні спільних ознак, характерних для певної групи окремих ситуацій розслідування. Вони мають важливе значення для розробки програм розслідування кримінальних правопорушень і є невід'ємною частиною криміналістичної методики. Конкретна слідча ситуація є унікальною комбінацією обставин, що виникає на певному етапі розслідування. Вони відрізняються одна від одної, їх складно передбачити та неможливо заздалегідь розробити алгоритм дій, вимагають розробки індивідуальних версій і рекомендацій, що враховують особливості кримінального провадження. Водночас знання алгоритмів дій у типових слідчих ситуаціях дає можливість ефективніше працювати в конкретних умовах.

В методиці розслідування окремих видів кримінальних правопорушень науковцями розроблено типові слідчі ситуації, що стосуються розслідування злочинів, пов'язаних з пожежами взагалі. Окремо ж типові слідчі ситуації умисного знищення або пошкодження майна, вчиненого шляхом підпалу, не розглядалися. Це частково обґрунтовано пояснюється тим, що на початку розслідування іноді дуже важко встановити, що правопорушення вчинено саме шляхом підпалу, а не в інший спосіб. Найбільш загальні типові слідчі ситуації, пов'язані саме з встановленням факту очевидності правопорушення визначає М. В. Салтевський: 1) причина пожежі очевидна, встановлена на основі «слідової картини» (майно знищено, людям заподіяні збитки); 2) причина пожежі неочевидна і вимагає встановлення у ході попереднього слідства [11, с. 541]. В. О. Коновалова також виділяє дві типові слідчі ситуації: «а) є дані про подію злочину та спосіб його вчинення, особа злочинця невідома; б) є дані про подію злочину, проте спосіб його вчинення і особа злочинця невідомі» [8, с. 457]. Зі встановленням причини виникнення пожежі пов'язує типові слідчі ситуації

дії М. І. Скригонюк, виділяючи наступні: 1) причину виникнення пожежі не встановлено; 2) причина виникнення пожежі очевидна (підпал), але особа злочинця невідома; 3) причина виникнення пожежі очевидна (підпал), встановлено підозрювану особу [12, с. 351]. На основі аналізу первинної інформації про пожежу В. В. Колесніков виділяє наступні типові слідчі ситуації: а) первинна інформація щодо пожежі містить достовірні дані про ознаки (сліди) підпалу; б) первинна інформація щодо пожежі містить достовірні дані про те, що вона виникла внаслідок неналежної поведінки людей, при цьому залишається незрозумілим, були ці дії умисними чи необережними; в) первинна інформація щодо пожежі не містить достовірних даних про те, що вона виникла внаслідок «людського фактора» [4, с. 132–133]. Такі ж самі типові слідчі ситуації виділяють автори посібника Національної академії внутрішніх справ [7]. В свою чергу, А. І. Кунтій виділяє наступні типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування: 1) є інформація щодо події правопорушення та достатньо відомостей про спосіб його вчинення та особу підозрюваного; 2) є інформація щодо події правопорушення, способу його вчинення, однак особа підозрюваного невідома чи відомостей про неї дуже мало; 3) є інформація щодо події правопорушення, однак спосіб його вчинення й особа правопорушника невідомі [1, с. 757–758].

Зважаючи на наведені вище думки науковців, результати вивчення матеріалів судово-слідчої практики, можна виділити наступні типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування умисного знищення або пошкодження чужого майна, вчиненого шляхом підпалу:

1. Є ознаки кримінального правопорушення (ч. 2 ст. 194 КПК України), але особа злочинця невідома, відсутня будь-яка інформація про нього, немає свідків, очевидців.
2. Є ознаки кримінального правопорушення, особа злочинця невідома, присутні свідки, очевидці, є інформація щодо зовнішності злочинця та напрямку його відходу з місця події.
3. Є ознаки кримінального правопорушення, є достовірна інформація про особу злочинця, але він не затриманий і переховується від слідства.
4. Є ознаки кримінального правопорушення, злочинця затримано одразу після вчинення злочину.

При цьому ми вважаємо, що причину пожежі (підпал) вже остаточно встановлено, або є вагомі дані, що свідчать про вчинення саме підпалу.

Перша типова слідча ситуація виникає після надходження заяви від громадян або після виявлення пожежі працівниками поліції та на момент пожежі в наявності може бути лише інформація щодо місця підпалу, часу та матеріальних цінностей, що знаходились на місці пожежі. При цьому відсутня інформація щодо особи підозрюваного або підозрюваних, очевидці та свідки події відсутні (60% випадків). Дії слідчого у даній ситуації мають бути направлено на вирішення наступних завдань розслідування: встановлення особи або групи злочинців, встановлення очевидців та свідків пожежі, встановлення розміру майнового збитку та переліку згорілих речей, встановлення способу вчинення підпалу.

Щодо способу вчинення підпалу, то можливі наступні версії: злочин вчинено з використанням горючих і легкозаймистих рідин; було використано речовини чи матеріали, здатні до самозаймання; застосування відкритого джерела вогню; було використано технічні пристрої виробничо-побутового призначення або спеціально виготовлені для вчинення злочину. Типовими версіями щодо особи злочинця можуть бути: особи, раніше засуджені за вчинення подібних злочинів, а саме проти власності та корисливо-насильницьких, а також злочинів проти громадської безпеки; родичі, знайомі потерпілих, особливо ті, з якими були неприязні відносини; сторонні особи.

По першій слідчій ситуації проводяться наступні слідчі (розшукові) дії:

- огляд місця події під час якого звертається увага на виявлення слідів, що підтверджують вчинення злочину шляхом підпалу, а також виявлення вогнища займання;
- допит потерпілого на місці події;

- виявлення свідків, очевидців шляхом подвірного по квартирному обходу території, що доручається працівникам оперативних підрозділів;

- призначення пожежно-технічної та інших експертиз, в основному, для вирішення діагностичних та ситуаційних завдань, залежно від характеру вилучених під час огляду об'єктів;

- перевірити за криміналістичним обліками раніше засуджених осіб, особливо таких, які щойно звільнились та проживають у районі місця пожежі;

- допитати членів сім'ї потерпілого, родичів, знайомих;

- вивчити розкриті та нерозкриті злочини даної категорії, вчинені у даній місцевості;

- надати доручення оперативним працівникам на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу; аудіо-, відео- контроль місця, особи; зняття інформації з транспортних телекомунікаційних електронних систем та мереж.

Друга та третя типові слідчі ситуації є найбільш сприятливими відносно першої, оскільки хоча й особа злочинця невідома, є певні відомості про нього, які можна отримати від свідків, очевидців (14%). Це інформація щодо зовнішності злочинця та напрямку його руху з місця події або ж інформація щодо конкретної особи або місця його мешкання. Типовими завдання розслідування у даних ситуаціях є встановлення місця перебування підозрюваного, його затримання; збирання доказів, що спростовують або підтверджують причетність підозрюваного до вчинення злочину, а також встановлення матеріальних збитків, способу, мети та мотивів вчинення злочину. Типовими окремими версіями щодо особи підозрюваного можуть бути: злочин вчинено особою або особами, відомості чи ознаки яких містяться в отриманій від свідків інформації; вчинено іншими особами.

Алгоритми дій слідчого щодо вирішення зазначених типових слідчих ситуацій може бути наступним:

- провести огляд місця пожежі;

- допитати свідків, очевидців;

- допитати потерпілого;

- скласти суб'єктивний портрет підозрюваного за описом ознак та композиційний фоторобот;

- надати доручення працівникам оперативних підрозділів на розшук злочинця за складеним фотороботом;

- надати відомості щодо вчиненого злочину засобом масової інформації, в тому числі щодо ознак зовнішності злочинця;

- у разі встановлення конкретного місця проживання або можливого появлення, зробити засідки у зазначених місцях;

- за результатами огляду призначити пожежно-технічну та інші необхідні експертизи;

- перевірити за криміналістичним обліками раніше засуджених осіб, особливо таких, які щойно звільнились та проживають у районі місця пожежі;

- надати доручення оперативним працівникам на проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Четверта типова слідча ситуація є найбільш сприятливою для розслідування (26%). У даному випадку початковий і подальший етапи розслідування проходять паралельно і слідчі (розшукові) дії, властиві кожному з них, переплітаються між собою. Типовими завданнями розслідування у даній ситуації є: формування доказової бази на підтвердження або спростування вини підозрюваного, встановлення можливої причетності підозрюваного до вчинення інших аналогічних злочинів, пошук можливих співучасників, організаторів або підбурювачів, встановлення способу вчинення, мотивів та мети злочину. Типовими версіями у даному випадку будуть: злочин вчинено затриманою особою або у вчиненні злочину брали участь інші особи.

Перелік дій слідчого у зазначеній ситуації може бути наступний:

- затримання підозрюваного, його особистий обшук, огляд одягу;
- встановлення особи підозрюваного;
- допит підозрюваного;
- допит свідків, очевидців;
- огляд місця події;
- обшук за місцем проживання підозрюваного;
- слідчий експеримент з підозрюваним;
- призначення необхідних експертиз, в тому числі ідентифікаційного характеру.

Висновки. На підставі викладено можна зробити висновок, що процес розслідування поділяється на початковий та наступний (подальший) етапи, які принципово відрізняються завданнями, що вирішуються на кожному з них, а також тактичними прийомами та засобами їх вирішення. Більшість науковців приділяють увагу початковому етапу розслідування, тому що отримані на цьому етапі дані значною мірою визначають перелік та успішність дій на наступному етапі та у підсумку впливають на вирішення завдань всього розслідування. Під час розслідування можуть виникнути безліч слідчих ситуацій, вирішення яких залежить від прийняття слідчим правильних тактичних рішень. Типові слідчі ситуації ґрунтуються на науковому узагальненні спільних ознак, характерних для певної групи окремих ситуацій розслідування. Вони виокремлені в теорії криміналістики та мають важливе значення, оскільки по кожній з них розроблений алгоритм дій слідчого щодо їх вирішення.

Зважаючи на розробки науковців та результати вивчення матеріалів практики розслідування умисного знищення або пошкодження чужого майна, вчиненого шляхом підпалу, можна виділити наступні типові слідчі ситуації початкового етапу, у яких чітко встановлено ознаки кримінального правопорушення, але при цьому: 1) особа злочинця невідома, відсутня будь-яка інформація про нього, немає свідків, очевидців; 2) особа злочинця невідома, присутні свідки, очевидці, є інформація щодо зовнішності злочинця та напрямку його відходу з місця події; 3) є достовірна інформація про особу злочинця, але він не затриманий і переходується від слідства; 4) злочинця затримано одразу після вчинення злочину.

Список використаних джерел

1. Благута Р. І., Гарасимів О. І., Дуфенюк О. М. та ін. Криміналістика : підруч. 3-є вид., перероб. та доп. / за заг. ред. Є. В. Пряхіна. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 948 с.
2. Волобуєв А. Ф. Наукові основи комплексної методики розслідування корисливих злочинів у сфері підприємництва : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Харків : ХНУВС, 2001. 426 с.
3. Волобуєв А. Ф. Проблеми методики розслідування розкрадань майна в сфері підприємництва. Харків : Вид-во Університету внутрішніх справ, 2000. 336 с.
4. Волобуєв А. Ф., Одерій О. В., Степанюк Р. Л. та ін. Криміналістика : підруч. : у 2 т. / за заг. ред. А. Ф. Волобуєва, Р. Л. Степанюка, В. О. Малярової. Харків : МВС України ; Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2018. Т. 2. 312 с.
5. Єфімов М. М., Пиріг І. В. Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень : підруч. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2022. 271 с.
6. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
7. Особливості розслідування окремих видів злочинів : мультимед. навч. посібник. Національна академія внутрішніх справ. URL: <https://arm.navs.edu.ua/books/orovz/info/home.html>.
8. Панов М. І., Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. та ін. Настільна книга слідчого : наук.-практ. видання для слідчих і дізнавачів. 2-е вид., перероб. і доп. Київ : Вид. Дім «Ін Юре», 2007. 728 с.
9. Пиріг І. В. Поняття та характеристика етапів розслідування в криміналістиці. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2021. Спец. вип. № 2 (115). С. 163–168.

10. Пчеліна О. В. Теоретичні основи формування та реалізації методики розслідування злочинів в сфері службової діяльності : монографія. Харків : ТОВ «В справі», 2017. 524 с.
11. Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі) : підруч. Київ : Кондор, 2005. 588 с.
12. Скригонюк М. І. Криміналістика : підруч. Київ : Атіка, 2005. 496 с.
13. Статистика. *Офіс Генерального прокурора*. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/statistika>.
14. Степанюк Р. Л. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, вчинених у бюджетній сфері України : монографія / за заг. ред. А. Ф. Волобуєва. Харків : Ніка Нова, 2012. 382 с.
15. Чаплинський К. О., Лускатов О. В., Пиріг І. В. та ін. Криміналістика : підруч. 2-е вид., перероб. і доп. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.
16. Pokrasa K. Criminal law and forensic classification of crimes related to fires. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. 2022. Special Issue № 1 (120). P. 247–252.

Надійшла до редакції 27.01.2025

References

1. Blahuta, R. I., Harasymiv, O. I., Dufeniuk, O. M. та in. (2016). Kryminalistyka [Criminalistics] : pidruch. 3-ye vyd., pererob. ta dop. / za zah. red. Ye. V. Priakhina. Lviv : LvDUVS. 948 p. [in Ukr.].
2. Volobuiev, A. F. (2001). Naukovi osnovy kompleksnoi metodyky rozsliduvannia koryslyvykh zlochyniv u sferi pidpriemnytstva [Scientific foundations of the complex methodology of investigating mercenary crimes in the sphere of entrepreneurship] : dys. ... d-ra yuryd. nauk : 12.00.09. Kharkiv : KhNUVS. 426 p. [in Ukr.].
3. Volobuiev, A. F. (2000). Problemy metodyky rozsliduvannia rozkradan maina v sferi pidpriemnytstva [Problems of methods of investigating theft of property in the field of entrepreneurship]. Kharkiv : Vyd-vo Universytetu vnutrishnikh sprav. 336 p. [in Ukr.].
4. Volobuiev, A. F., Oderii, O. V., Stepaniuk, R. L. та in. (2018). Kryminalistyka [Criminalistics] : pidruch. : u 2 t. / za zah. red. A. F. Volobuieva, R. L. Stepaniuka, V. O. Maliarovi. Kharkiv : MVS Ukrainy ; Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav. Vol. 2. 312 p. [in Ukr.].
5. Yefimov, M. M., Pyrih, I. V. (2022). Metodyka rozsliduvannia okremykh vydiv kryminalnykh pravoporushen [Methods of investigation of certain types of criminal offenses] : pidruch. Dnipro : Vydavets Bila K. O. 271 p. [in Ukr.].
6. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 05.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>. [in Ukr.].
7. Osoblyvosti rozsliduvannia okremykh vydiv zlochyniv [Peculiarities of investigation of certain types of crimes] : multymed. navch. posibnyk. *Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav*. Retrieved from <https://arm.navs.edu.ua/books/orovz/info/home.html>. [in Ukr.].
8. Panov, M. I., Shepitko, V. Yu., Konovalova, V. O. та in. (2007). Nastilna knyha slidchoho [Investigator's desk book] : nauk.-prakt. vydannia dlia slidchykh i diznavachiv. 2-e vyd., pererob. i dop. Kyiv : Vyd. Dim «In Yure». 728 p. [in Ukr.].
9. Pyrih, I. V. (2021). Poniattia ta kharakterystyka etapiv rozsliduvannia v kryminalistytsi [The concept and characteristics of investigation stages in forensics]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. Spets. vyp. № 2 (115), pp. 163–168. [in Ukr.].
10. Pchelina, O. V. (2017). Teoretychni osnovy formuvannia ta realizatsii metodyky rozsliduvannia zlochyniv v sferi sluzhbovoi diialnosti [Theoretical bases of formation and realization of a technique of investigation of crimes in the sphere of service activity] : monohrafiia. Kharkiv : TOV «V spravi». 524 p. [in Ukr.].
11. Saltevskiy, M. V. (2005). Kryminalistyka (u suchasnomu vykladi) [Criminalistics (in modern terms)] : pidruch. Kyiv : Kondor. 588 p. [in Ukr.].
12. Skryhoniuk, M. I. (2005). Kryminalistyka [Criminalistics] : pidruch. Kyiv : Atika. 496 p. [in Ukr.].
13. Statystyka [Statistics]. *Ofis Heneralnoho prokurora*. Retrieved from <https://gp.gov.ua/ua/posts/statistika>. [in Ukr.].
14. Stepaniuk, R. L. (2012). Kryminalistychne zabezpechennia rozsliduvannia zlochyniv, vchynenykh u biudzhethnii sferi Ukrainy [Forensic support for the investigation of crimes committed in the budget sphere of Ukraine] : monohrafiia / za zah. red. A. F. Volobuieva. Kharkiv : Nika Nova. 382 p. [in Ukr.].
15. Chaplynskyi, K. O., Luskatov, O. V., Pyrih, I. V. та in. (2017) Kryminalistyka [Criminalistics] : pidruch. 2-e vyd., pererob. i dop. Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav ; Lira LTD. 480 p. [in Ukr.].

16. Pokrasa, K. (2022) Criminal law and forensic classification of crimes related to fires. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. Spec. Iss. № 1 (120), pp. 247–252.

ABSTRACT

Kateryna Pokrasa. Typical investigative situations of the initial stage of the investigation of intentional destruction or damage to others' property committed by arson

Based on the analysis of the opinions of scientists, the concepts of investigation stages and investigative situation are defined, their significance in the theory of forensics is established. It is concluded that the investigation process is divided into initial and subsequent (further) stages, which fundamentally differ in the tasks solved at each of them, as well as tactical techniques and means of solving them. The characteristics of the initial stage of investigation are given, since most scientists pay attention to it, because the data obtained at this stage largely determine the list and success of actions at the next stage and ultimately affect the solution of the tasks of the entire investigation.

During the investigation, many investigative situations may arise, the resolution of which depends on the investigator making the right tactical decisions. The concept of a typical investigative situation is defined, typical investigative situations that may arise during the investigation of intentional destruction or damage to someone else's property committed by arson are identified. Typical investigative situations are based on the scientific generalization of common features characteristic of a certain group of individual investigative situations. They are distinguished in the theory of criminology and are of great importance, since an algorithm of actions of the investigator for their solution has been developed for each of them.

Taking into account the developments of scientists and the results of studying the materials of the practice of investigating the intentional destruction or damage to someone else's property committed by arson, the following four typical investigative situations of the initial stage have been identified, in which the signs of a criminal offense are clearly established, but at the same time: 1) the identity of the criminal is unknown, there is no information about him, there are no witnesses, eyewitnesses; 2) the identity of the criminal is unknown, there are witnesses, eyewitnesses, there is information about the appearance of the criminal and the direction of his departure from the scene of the incident; 3) there is reliable information about the identity of the criminal, but he is not detained and is hiding from the investigation; 4) the criminal was detained immediately after the crime was committed. For each of the identified situations, an algorithm of the investigator's actions to resolve them has been developed and a list of investigative (search) actions that must be carried out to solve the tasks of the initial stage of the investigation has been provided.

Key words: *criminal proceedings, investigator, stages of investigation, initial stage, investigative (search) actions, intentional destruction or damage to property, arson.*